

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre . . . 16 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 4 „ — „

Helyben házhoz hozva:

Egész évre . . . 20 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 5 „ — „

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 24 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 6 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség köziratok visszaküldésére
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fill.

NAGYVÁRAD, július 16.

Fiuménél zajos a tenger.

Sok nyáron, sokféle czápa jelent már meg a fiumei öbölben, de olyan hatalmas, mindent elnyelő tengeri szörnyiség soha, mint most.

És Fiume örvend és mulat az igazi nagy czápanak, nem látja már, hogy fogai között egy nemzet vergődik véresre marcangolva, mely iránt, mintha nem is olyan régen erős szimpatiát éreztünk volna, vele magunkat, történelmünk legutóbbi lapját összehasonlítottuk s minden áldást rá imádkoztunk volna?!

Nem látjuksem a vérző bűrt, sem az éhen vesző indust, sem a jogfosztott irt, csak a hatalmas nagy czápát, mely mindezeket megemészti, a nagy, a dicső Britanniát.

Hullámoz a tenger Fiume körül. Tizenegy angol hadihajó kavargatja a vizet, tizezernyi tömeg áll a partokon, a hadihajókról huszonegy lövés hangzik, a világító torony környékéről ugyanannyi, mely üdvölvések messzire hirdetik, hogy e nemzetek szimpatiája semmi s a Machinoelli elve minden. A bevégzett tény mindent pótol, jogot, szimpatiát, igazságot, mindent.

Egy hajó azonban hiányzik az angol hajórajból. Az, amelyiket admirál hajónak nevezik, mely feje s nemzetközi jog szerint teljes képviselője az egész hajófleppnek. Fischer admirális ennek a hajónak a parancsnoka, ki Triesztben igen szépen szerepelt, de Fiume helyett Velenczében akadt hirtelen valami dolga.

Bizonyára fontosabb, mint a Márk-tér galambjainak etetése, csak az csodálatos, hogy éppen most akadt, de hát elég nekünk egy ellentengernagy is.

Fiume diszbe borul. Folyik a bor és dikció, özönlik a sok forint a fogadtatás költségeire s az angolok csodálkozva néznek nagyokat, hogy miért is jöttek ide.

A hajókon, mit Fiumében látnak, ugyanolyan az uniformis, mint Triesztben, a kommandó német, mint amott s a diszlövések után ugyanaz az örökbáju Gotterhalte hangzik, mint az előbbi helyen. Csodálkozva kérdik bizonyára, hogy miért jönnek ők egy országnak két kikötőjébe?

Hanem kevesen, a beavatottak tudják, hogy ez a kikötő nem az előbbi országhoz tartozik. Könyvből tudják, különben el sem hinnék.

Tehát nagy az ünnep Fiumében. Tíz-szer annyi fényvel, száz annyi költséggel fogadjuk az angol hajórajt, mint az osztrákok, miután jó szomszédaink rávették az admirálist, hogy ő ne jöjjön Fiuméba, hanem gondolázzék egy kissé Velenczében, nehogy megártson nekünk a nagy öröm, vagy egyenlő megliszteltetésben ne rész-süljünk Trieszttel.

Kérdés, mi az oka ennek a nagy angol barátságának? Talán tengeri haderőnkét akarja szövetségesül megnyerni, alig hihető, mert hisz ez igen csekély, vagy talán kínai érdekeit félti tőlünk s a bajt barátsággal akarja megelőzni?

Ezt sem gondoljuk, hisz 25 agyonvert bakánk van Kinában mindössze, ez nem okozhat neki fejfájást s egy-két hadihajónk, melyek velük szemben nem numerálnak.

Inkább úgy áll a dolog, hogy nem az angoloknak van szüksége mi reánk, hanem Goluchovszkynak volt szüksége erre a demonstrációra.

Tudvalevő, hogy holmi hajóhad kiegészítésről zörgött a haraszt s régi történelmi alapon erősen vágyik a kínai czopf után agilis külügyérünk. Félő, hogy a látogatás díja nincsen kifizetve a trieszti és fiumei ünnepek díjával, hanem lesz ez még drágább is.

Goluchovszky hivatkozni fog ennek a hatalmas tengeri szörnynek barátságára, melynek védszárnyai alatt könnyű lesz nekünk Kinában egy újabb Boszniát csipni, mely ugyan nem fog jövedelmezni nekünk, jogi hovátartozandóságát sem fogjuk tudni, de a mappán monarchiánk színével lesz bekerítve s egy helylyel többen fog hangzani az örökszép Gotterhalte, nagyhatalmi állásunk ez erős szimboluma, hallatszani fog a német kommandó, monarchiánk egységének a varázsszere s a kínai sárkány mellé letelepedhetik a kétfejű madár, a kínai czopf mellé a bürokratikus czopf, mely mellett talán még idegennek sem fognak ott tartani benünket.

Mindeme szép jelenet árát pedig majd megfizetjük a kvóta arányában s megfizetjük mormogás nélkül, hiszen egy nagy nemzet barátsága lesz kínai akciónk alapja.

Szól az éljen Fiumében, elhallatszik Adriától a Kárpátokig s lelkesülve kiáltjuk mindnyájan, addig kiáltjuk, mig Goluchovszky elhiszi, hogy tengerre vágyik a magyar s gondoskodni fog új hajókról, hogy valóban tengerre jussunk.

Hurra! Nagy-Britannia. Segitsen az

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A mennyei birodalomról.

Irtá: Mendelényi Béla.

Most, mikor világszerte feszült érdeklődéssel vár mindenki újabb hírt, bizonyosat, valamit a sárga faj földéről, mikor messze, beláthatatlanul messze menő hatású események játszódhatnak le nap-nap után a Sárga-tenger mentén — ma, mikor osztatlan megkönnyebbülést, okozna mindenhol az a hír, hogy messze keleten, tengeren túl helyreállott a béke: úgy vélem, nem lesz érdektelen aféle parázs-bemutatót adnom mindeme iázás érdeklődések és események tárgyáról, a mának legnagyobb aktualitásáról, — a *Mennyei birodalomról*.

Hatalmas birodalom. Nem nagysága, de népessége teszi azzá. Sűrűn népes, mint minden kultur-állam. Hasonlatos e tekintetben Belgiumhoz. De tul tesz rajta természetesen mégis, mert óriás ehhez képest. Átlagosan véve alig fél akkora földterület, mint Európa; de majd kétaunyi nép lakja. És e nép egy nyelvet beszél, egy vallást vall és egy uralkodót ismer. Szine az, a mi elpusztíthatatlan határt von közte és a föld minden más népe között. Ős-eredeti, önálló s tán a legrégebb kultur-állama földünknek. Tán éppen ezért oly zárkózott, oly fájlag összetartó és magának való nép is.

Földrajzilag is olyan a fekvése ennek az országnak, hogy szinte predestinált az önálló, zárkózott életre és fejlődésre. Rengeteg hegy-lánczok körítik a szárazföld felől; hóborította havasok, a melyek lábai sivó homokpusztákon nyugosznak. Szűk völgy-sorosok, alig járható s csakis tevék által járható gyalogutak a közlekedés eszközei a szorosok között. De itt, a mi ma jó—rossz hegyi ut, azt holnap elmossa, sziklakkal görgeti be egy felhőszakadás és a kit a rettenetes hőség meg nem öl nappal, azt éjjel támadja meg a gyilkos hideg. Nincs egyetlen járható útja; de nem is kell, mert minden kínai felfogása szerint a Menny-birodalma zárt kert a földi ördögöknek.

Tengere a *Sárga-tenger* viharos; partjai csupa zátony, csupa szirt. Kikötői valóságos egérutak, de mindenesetre vannak oly bevehetetlen erődök, mint — teszem fel — a mi *Komáromunk*.

Hogy mennyire magának élő és mennyire zárkózott nép a kínai, azt leginkább igazolja tőszomszédjával, *Japánnal* való viszonya. Tőszomszédok, nincs a földnek még két oly népe, amelyek inkább rokonok lennének, mint a kínai, meg a japán, de a malájit nem tudjuk hozzáink idegenebbnek, mint a kínaiak a japánokat. Csak oly mereven zárkóznak ettől is, mint a föld többi gyermekétől.

S mindezen ellenséges elfordulásoknak

egyetlen oka az, hogy a japánok kész örömmel látnak maguk között mindent, ami európai és tárt karokkal fogadják intézményeiket.

Ezt kell tudnunk, hogy megérthessük, mily foku lehet a kínaiak idegen-gyűlölete. Enyhén szólva: *pokoli módon határtalan*. S ha igazságosak vagyunk, el kell ismernünk, hogy amily határtalan, épp oly jogos is.

Bizony. Ha *China* politikai földrajzába pillantunk, rögtön belátjuk a furcsa állítás valóságát.

370.000.000 (mond: háromszázhetven millió) lélek lakja a mennyei birodalmat. Egy harmaddal több tehát, mint egész Európa (beleszámítva az oroszok annyira hatalmas földjét Szibériával együtt). És ez a roppant néptömeg 11.081.100 négyszögkilométernyi területen él. Szóval egy négyszögkilométernyi területre közel 4 ember esik. Szörnyű népesség! És ezzel az emberáradattal szemben 13.421 az idegenek száma; azoké ugyanis, akik az egyes kikötővárosokban, avagy Pekingben elszórva élnek.

S mindezen rengeteg ember egy vallást vall: *Confuce*-tanait. Ennek legfőbb papját a esászárt, a *Menny*-fiát ismeri urául, korlátlan, élete-halála fölötti urául. Egy 28 éves ifjut, *Tsailien Kuang-szu*-t, a *Tsing* Mandzsudinasztia hajtását (ha ugyan még életben van.) De igazában ez csak a féle ex-uralkodó. Tényleg *Tszu-Hszi* özvegy császárné kezében van a

Isten a tengeren, hanem mi, hadd maradjunk csak — szárazon.

P—y.

A magyar kereszténység 900 éves jubileuma.

— Saját tudósítónktól. —

Esztergom, július 16.

Nagyboldogasszony napján két helyen rendezendő országos ünnepélyvel fogják megülni a magyar kereszténység születésének kilenczszázadik évfordulóját: Székesfehérvárról, az ősi koronázó városban és Esztergomban, a magyar egyház fejedelmeinek székvárosában, Szent István napján pedig Budapesten lesz országos jellegű ünnep, a hol a szent Jobb őriztetik.

A Nagyboldogasszony napi ünnepek közül különösen az esztergomi ígérkezik fényesnek. Bollizár József püspöki érseki helynök vezetése alatt nagy bizottság fáradozik rajta, hogy ez alkalommal a magyar katolicizmus székhelyét minél nagyobb szerű ünnepélyek színterévé tegyék. Van külön egyházi, rendező, elszállásoló, és végrehajtó bizottság, melyek már megtették a nagy napra vonatkozó javaslataikat a primásnak. Vaszary Kolos bibornok-hercegprímás az összes program-pontokat a lehető legjobban összeállítottaknak találta s kifejezte meggyőződését, hogy egy ily összeállított program mellett az ünnepélynek föltétlenül fényesen sikerülnie kell.

A magas vendégek meghívását maga a hercegprímás vállalta magára. Ezek közül első sorban Szent István utódjáról, a király ő Felségéről most már egészen bizonyos, hogy az ünnepen részt fog venni. Ő Felsége már tudatta is ezt az elhatározását Vaszary Kolossal s a fogadtatás és vendéglátás módzatai iránt jelenleg élénk tárgyalások folynak a főudvarmesteri hivatal és a primási-iroda közt. Egyelőre még annyi bizonyos, hogy a király kíséretében lesz Frigyes kir. herceg is.

Augusztus 14-én este kezdődnek az ünnepélyek toronyzenével, s a katonaság disztakarodójával. Ezen este az egész város fényesen ki lesz világítva, a mire nézve már ki is bocsátotta a felhívást Esztergom polgárságához maga a polgármester, Vimmer Imre.

A másnapi ünnep pontozataiból még csak az egyházi rész van megállapítva teljesen. E szerint a főszékesegyházban tartandó nagy misén kívül a templom előtti óriási téren, meg három helyen lesz tábori mise, egy a magyarok, egy a németek, egy a tótok számára, kik már most seregestől jelentik be megérkezésüket. A magyar szent beszédet a bazilika előtt Főr Antal apát-kanonok, a kitünő történetíró fogja tartani; a vizivárosi templomban Skarda József németül, a ferenczrendiek templomában Való Simon tótul predikál.

A vidékről jövő zarándokok közül elsőnek a szécsényi esperesi kerület jelentkezett ötszáz hívővel. Ha így folynak a jelentkezések, Esztergomban nem is fognak elég helyet találni a vendégek számára.

Tessék támogatni.

Eddig az volt a szokás, hogyha egy magas állású kormányparti urról végleg és döntően bebizonyult, hogy a dolgához semmit sem ért, egyszerűen fölmentették saját kérelmére eddigi szakszerű működésében kifejtett érdemeinek legmagasabb elismerése mellett a nem neki való állástól s megpróbálták, hátha ért máshoz?

A próbálgatások közt sikerült is a legtöbb urnak megtalálni egy hivatást, melyre beváltak: a nyugdíjaztatást. És ezt mi már egészen természetesnek is vettük, bár a legtöbb kísérletet igyekeztek csendben elvégezni. De ha megtudtuk, sem zajongtunk miatta. Hiszen megszoktuk már a dolgot.

Most azonban új módszert hoznak be: nem elég a kinevezés; hanem egyuttal rögtön egészen új állást teremtenek, a melynek eddig híret sem hallottuk. Ezt az új állást nagy művészettel kifundálják úgy, hogy legyen szép czíme, tekintélye, szép fizetése (a mi fő), de dolga ne legyen semmi.

És még mindig nem ez a legujabb benne. Hanem érdekes a dologban az, hogy ennek a semminek a támogatására felhívatik az ország minden törvényhatósága!

Festetich Andor gróf Budapestet boldogította, mint a Nemzeti-Színház igazgatója, míg kiderült róla, hogy rátermettsége, képzettsége, tapintata — semmi. Ekkor teremtették meg a »vidéki színészet országos felügyelője« állást, a

melynek létjoga és hatásköre = semmivel s belehelyezték Festetichet. Semmi meg semmi még mindig nem valami. Hogy valami legyen, felhívják támogatásra a törvényhatóságokat is. Kérem ássan! A matematika szerint a semmit akármivel szorozzuk, bizony az mindenképp semmi marad! És így semmi lészen a vidéki színészet országos felügyelője is minden hivatalos támogatás daczára.

Adjuk emlékeztül a körrrendeletet egészterjedelmében mindazoknak, a kiket illet:

Körrrendelet valamennyi törvényhatóságnak.

A vidéki magyar színészet erkölcsi és anyagi jólétének előmozdítására, művészi színvonalának emelésére irányuló törekvéseiben szükségét éreztem egy olyan szakközök működése biztosításának, a ki helyszínén szerzendő tapasztalataival, szakértelmével e kulturális feladat megoldását elősegíteni képes leend.

Ez okból tartottam indokoltnak a vidéki színészet országos felügyelőjének állását szervezni, a mely állásra gróf Festetich Andort, a budapesti Nemzeti Színház volt igazgatóját neveztem ki.

A színészet felügyelő feladatai között tartozván a vidéki színészet működésének megfigyelése, ellenőrzése, köteletségévé tétett, hogy a vidéki szintársulatokat bizonyos időközökben meglátogassa s a tapasztalatokról javaslatok kíséretében hozzám jelentést tegyen.

A vidéki színészet országos felügyelője hivatásos köteletségének teljesítésében nem nélkülözheti a törvényhatóságok s különösen a szünügyi választmányok és ama tisztviselők támogatását, akik a szünügyek vezetésében részt vesznek.

Bizalommal fordulok ennél fogva a törvényhatóságokhoz, hogy a színészet felügyelőt, a vidéki színészet fejlesztésére s bajainak orvoslására irányuló tevékenységében, a kulturális cél érdekében készséggel támogatni fogja.

Budapesten, 1900. július hó 11-én.

Szél s. k.

A városház építése.

Ha egy idegen megfordul Nagyváradon s keresi a városházát, megütközik, a mikor az ódon épülethez vezetjük.

— Tessék, ez Nagyváradnak a kuriája.

Láttuk azokat a szép terveket, amiket kiállítottak a benyújtott pályatervekből. Volt

hatalom, aki egy 1898-iki császári ediktum értelmében uralkodik. Trónutódlási joggal Fu-Tsing herceg fia, a trónjától megfosztott Tuan herceg fia. Megjegyzendő azonban, hogy a »jog« csak chinai értelemben jog. A legteljesebb dinasztikus önkény szabja meg itt minden jognak a kezdetét is, meg a végét is.

Mert valóban, ott, ahol a legmagasabb állású egyén élete is a császár keze egyetlen intésétől függ, fölöttébb bohózatos dolog lenne jog, igazság és törvényről csacsognunk. Chinában pedig mind máig úgy van. Most pláne még tarkábban van.

Van ugyan bevett kormányforma. Fő-ekszepoziturája ennek a »Chun-Chi-Chu«; ez a legfőbb titkos tanács. 2 tagja chinai, 2 meg mandsu. Ide küld a »Han-lin«, vagyis a nagy kollégium 2 tagot, akik a vallási törvények és szokások sértetlenségének őrei, afele főpapok. — Vagyon továbbá miniszterium is, a »Nei-ko.« Itt ülnek a 7 miniszter: a belügyi, pénzügyi, vallás- és közoktatási, hadügyi, közmunkák, igazság és tengerészeti miniszterek.

A külügyi hivatal különálló intézmény. Ez ama bizonyos szomorú hirre vergődött »Tsungli-Yamen«.

Az ország maga 18 tartományra oszlik, egy-egy alkirály főhatósága alatt.

Magas fokon álló és ősidőkbe visszanyúló műveltsége daczára az írás-olvasás tudomá-

nya még sem általános. Jóval nagyobb azon felnötteknek a száma, akik ehhez nem is konyitanak. Iskola sok van pedig. Főtanárgy itt az irodalom és semmi más. Különböző vizsgák letételéhez kötik ők is a hivatalok elnyerését. Csak a 87-es évek óta tanítják, mint tantárgyat, a számtant és a »Tung-Wen-Kuan«-t az idegen tudományokat. De bizony kevés sikerrel. Mégis a kormány a Japán-háború óta számos katonai és tengerészeti iskolát nyitított. És bizonyosra vehetjük, hogy mindaz, amivel mint vívmánynyal mi, Európaiak, oly szertelenül dicsekszünk, az a balgatag, nyugodt chinai előtt is ismert dolog.

Hadseregük 3 féle: a 300,000 emberből álló Mandsu-sereg; — a »Ying-Ping« vagyis nemzeti hadsereg, kbelül 600,000 ember és a különféle kisebb csapatok, összes számban 200,000 ember. A hadsereg békelétszáma 300,000, hadi létszáma 1,000,000 fő. De európai értelemben harcsképes fegyveresük alig van több 200,000-nél, a többi zabolálatlan borda, rendes fegyverek, katonai fegyelem, szállító és egészségügyi berendezések nélkül. Flottájuk száma kbelül 30—40. Ezek között 13 páncélos. Tekintetbe kell azonban vennünk, hogy ily óriási tömeg bőségesen elegendő ahhoz, hogy fölfalja az európai hadakat, ha két-három ezrenként érkeznek oda.

China főként nyerstermelő állam. Főkivi-

teli cikkei a selyem, thea, cukor, papir, porcellán. Terményekben gazdag és tán sehol a világon annyi kőszénbánya, mint náluk. Gazdag, valóságos Kánaán és éppenséggel nem csodálható, hogy annyira építene benne vasutat az orosz, meg az angol, nos meg a többi nagyhatalom, akikre 1898-ban 618 millió korona esett, mert annyi értékű árut vittek be opiumban, épületfában, olaj, fémárak és gyapjában. Ezzel szemben a chinaiak kivitele alig több 450 millió korona értékű selyem, thea és ilyenféle árukban.

Kikötőiben óriási a forgalom. Körülbelül 60 ezer hajó fordul meg évente itt. 35 millió tonnányi össztartalommal. És a fő közlekedési eszköz ugyancsak a hajó. Mert utaik elképzelhetlenül rosszak, míg ellenben csatornázottságuk a hollandokéval vetekedik.

Ujabbán vasutak is épültek. Főként Mandsuországbán. Körülbelül 750 kilométer hosszúságban. Azonban további kiépülésüknek megálljt kiáltott a Boxerség, a chinai fanatizmus és zárkozottság e faji kiválása és vérbe, lángba borította a Mennyei-birodalmat, valósággal a »Pokol birodalmává« változtatva azt.

ezek között minden styl képviselve s hármát meg is vásárolt a város 1000—1000 frtjával.

A megvett tervek közül egyet kellett összehozni, a mely a város szükségletének megfelelő.

Ifj. *Rimanóczy* Kálmán építész vállalkozott arra, hogy megoldja ezt a nehéz kérdést. Dolgozott hosszú időn keresztül, míg tegnap benyújtotta munkájának eredményét.

A városi tanácshoz az alábbi beadványt nyújtotta be:

Tekintetes városi Tanács!

A városház felépítése tárgyában az 1896. évi városi közgyűlés 124/8632. szám alatt kelt végzésében elhatározván, hogy a tervpályázat megbírlására meghívott szakértők véleményezésére a beérkezett tervek közül 4-et megvásárol 1000—1000 forintjával, a pályatervek közül 3-at tényleg meg is vett és 12482/1896. kelt végzés alapján bizottságot küldött ki az iránt, hogy a 3 tervező egyikével a pályamunkák előnyeit felhasználva a város átdolgoztassa. Minthogy pedig a fentirt tanács-végzés alapján a városház építésére kiküldött szakbizottság a terveknek ilyenmü átalakítására nézve engem hívott szakértőtől és szakvéleményemet elfogadva, a további vázlatrajzok elkészítésével is megbízott, továbbá minután e bizottság a már elébe terjesztett vázlatokat is helyeslőleg fogadta — van szerencsém a tekintetes tanácsnak tudomásvétel és elhatározás végett a következőket tisztelettel bejelenteni.

Önérzetem teljes nyíltságával állíthatom, hogy szülővárosom e kérdését a kezdet legelőjéig számítva olyannak tekintetem, mely rendkívül fontos s kitartó figyelmet kíván meg és épen azért teljes ambícióval foglalkoztam vele 5 éven keresztül a multban és foglalkozni óhajtok vele a jövőben is. A legutóbbi bizottsági gyűlésen bemutatott alternatív tervezetek építészeti megoldásainak elbírálására nézve meghívni javasolt országos szakteknitely műszaki fejtegetéseit pedig kívánatra föl fogom venni, illetve készséggel veendem figyelembe azon tervezeteknél, melyek belső megoldásaikban már is elfogadottaknak jeleztek s a melyeket már is rendelkezésre tudom bocsátani a bírálathoz meghívandó szakembernek.

Kötelességemnek ismerem azonban már ez alkalommal is kijelentem, hogy az eddigi tervezetek megalkotásán teljesen díjtalanul fáradoztam a multban és épen így óhajtom azt teljesíteni a jövőben is, mert az anyagi kizárásával a legtisztább ambíció az, a mely e kérdésben vezet.

Ennek kijelentése után azt hiszem, hogy mi sem állandó utjában annak, hogy a tek. tanács a fentebb hivatolt 12482/1896. számú határozatában megjelölt szakértőtől a Városház megoldásának kérdésében engem válasszon s nekem így értelemben, minthogy a város pénztárát ebből folyólag semmi kötelezettség sem terheli, a megbízatást ki is adja. Tettem ezen kijelentésemet azért, hogy egyrészt vele a városház megoldásának és felépítésének kérdését előmozdítsam, tettem továbbá azért, hogy a megbízatás kiadása senki részéről oly irányu magyarázat tárgyává ne tévessék, mely akár a tekintetes tanácsot, akár pedig személyemet kellemetlenül érinthetné.

A tekintetes tanácsnak alázatos szolgálja

kiváló tisztelettel

ifj. *Rimanóczy* Kálmán,
mű-építész.

Nagyvárad, 1900. jul. 16.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 20 fillérért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5-ig 40 fillérért. Más időben 1 korona.

* **József főherceg Nagyváradon.** József főherceg, a m. kir. honvédség főparancsnoka f. hó 19-én Bihar-Diószegre utazik, a hol részt vesz a csapatszemlén, majd pedig a tisztikar által megtartandó lóversenyen. A kir. herceg szerdán a nagyvárad állomáson utazik keresztül, a mikor tiszteletére a nagyvárad honvéd tisztikar kivonul az állomásra.

* **Polgármesterünk szabadságon.** Dr. *Bulyovszky* József, Nagyvárad város polgármestere legközelebb betegsége miatt orvosi tanácsra hosszabb szabadságra elutazik.

* **Uj iskolaszéki elnökválasztás.** A multkori iskolaszéki gyűlésen tudvalevőleg az elnöki állásra újból *Sipos* Árpád dr., a nagyvárad kir. kath. jogakadémia tudós tanárát választotta meg az iskolaszék s a gyűlési határozat alapján egy küldöttség által kérték az elnöki állás elfogadására. Azonban a volt elnök a tisztséget sokoldalú elfoglaltsága miatt ujjolag nem fogadta el. — *Bulyovszky* József dr. polgármester az új alakuló gyűlés határidejét augusztus hó elejére tűzte ki.

* **Elbocsátás a honvédség kötelékéből.** *Macskási* Gyula, a nagyvárad 4-ik honvéd gyalogezred kötelékében álló tartalékos hadnagy a védkötelezettség eltelté után saját kérelmére f. évi aug. 1-től a honvédség kötelékéből elbocsátott.

* **Ujabb hírek Milánról.** Emlékeztünk arra a merényletre, melyet *Krezovics* Milán ellen elkövetett. *Milán Krezovicsot* felbérelte, hogy a belgrádi bíróság előtt hamisan tanuskodjék. *Krezovics* azt vallotta ugyanis, hogy őt *Nikita* montenegrói fejedelem bérelte fel, hogy Milánt meggyilkolja. Azonban később kiderült, hogy az egész aljas hazugság és hogy *Nikita* fejedelem a gonosz tettet sohasem látta. *Krezovics* fogságba került az ismert merényletért, melyet *Milán* maga készített elő. *Milán* megígérte *Krezovics*nak, hogy az említett hamis esküjéért gazdagon meg lesz jutalmazva és hogy semmi bántódása sem lesz. Azonban *Krezovicsot* bántotta a lelkiismerete és hogy az alávaló tény napfényre ne hozza, a börtönben meghalt.

* **Tisza Kálmán Nagyváradon.** *Tisza* Kálmán, Nagyvárad város országgyűlési képviselője holnap délelőtt 10 órakor barátai és ismerősei látogatására Nagyváradra érkezik.

* **Még egy pályázó.** Az *Eleméry* Ferencz lemondásával megürült fogalmazói állásra még egy pályázó lép fel: *Altnöder* Béla joghallgató, a ki három év óta vezeti a rendőrségnél a szegény-ügyosztályt teljesen kifogástalanul s a ki ez évben végzi be a jogi tanulmányait.

* **Biztatás.** Nagyvárad város törvényhatóságának hazafias felszólalására megérkezett az első visszhang Brassóból, a zöldszászok és az oláh gimnáziumot jubiláló dákö-románok dicső városából. A *Kronstädter Zeitung* című jeles lapocska ugrik neki egy mérges cikkben a nagyvárad határozatnak s biztatja erősen a brasó-i törvényhatóságot, adjanak olyan választ a nagyváradiaknak, a melyet ne legyen okuk ablakba tenni. Ezt a választ valószínűleg meg is fogjuk kapni s csak azt nem tudjuk, kinek fog az szégyenére válni: Nagyváradnak-e vagy Brassónak?

* **Tűz.** A mult napokban *Jonucz* Gábor kopacseli lakosnak leégett az istállója. A tűz ugy keletkezett, hogy a lakók a tűzhelyről a hamut az istálló mellé szórták, melyben még sok tüzeparázs volt. Az esős szélől lobot vetett a tűz átesapott az istállóra, a mit a lakók nem vettek észre s csakhamar lángba borult az épület. A vigyázatlan gazda ellen a hatóság megindította az eljárást.

* **Néppárti népgyűlés.** A néppárt vasárnap délután Rajeczen rendezett népgyűlést, melyen *Zmeskál* Zoltán és *Juriss* Mihály képviselők, továbbá *Szteszkal* József és *Krupecz* Rezső mondtak beszédet.

* **Vasuti szerencsétlenség.** Szombaton a varsó-bécsi vonal *Wischi* állomásán nagy szerencsétlenség történt. Egy érkező személyvonat beleütközött a pályatesten álló tehervonatba s a katasztrófának négy halottja és harminckét sebesültje van.

* **Nicht deutsch!** Pénteken foglalkozott Nagyvárad város közgyűlése *Szokoly* Tamás törvényhatósági tag indítványával, hogy a német czimzésű leveleket utasítsa vissza a város és a közönség. Tegnap érkezett az első fecske Nagyváradra, a bécsi határozat eredményeként *Wagner* bécsi gyáros már régen összeköttetésben van Nagyváradal. De a német atyafinak még van kérése Váradhoz. Meg is küldte egy ékes német levélben a kívánságát, nach Grosswardein. Csak következetes volt a város, hogy a levelet szépen visszaküldte.

* **Az új országház.** Egy könyvatos értesülése szerint az új országház a jövő 1901. év végével átadatik rendeltetésének. A belső munkálatokkal már annyira haladtak, hogy még csak a berendezés, a parketezés és a dekoratív munka van hátra. Az épület külső és belső perspektíváit *S'eindl* Imre, a hatalmas műtervezője a párisi kiállításra is elküldötte, ahol a gyönyörű tervek bizonyára újabb dicsőséget szereznek a fejlett magyar építőművészetnek. Gyönyörű történelmi freskó-képek kerülnek majd a főrendiház mellécsarnokaira, a delegációs teremre, az étteremre és végül a főlépcsőház felé. A legtöbb képet *Vajda* Zsigmond festi, kivülről *Lotz* Károly, *Kriesch* Adárá, *Dudits* Andor és *Spányi* Béla dolgoznak bent a palotában és az észre valamennyien elkészülnek munkájukkal. Az országház előtt elterülő parkba két művészi szökőkutat állítanak föl.

* **Életmentő segédjegyző.** Er-Selinden a multkor egy éjjel nagy tűz ütött ki, mely az ér-selindi magyar közbirtokosság majdnem egész birtokát elhamvasztotta. A tűz oly nagy mérvű volt, hogy emberélet is esett volna áldozatul, azonban a derék mentők, kivált *Vidákovics* Nándor segédjegyző, az ujjonnan szervezett tűzoltóság derék parancsnoka nagy tevékenységet fejtettek ki és öt emberéletet mentettek meg. A tűz állítólag a községben lakó románok gyújtogatása folytán keletkezett, a kik a magyar közbirtokosság ellenségei. A vizsgálat ebben az irányban szigoruan folyik. A kár 2800 koronát tesz ki.

* **A népszámlálás elrendelése.** Hegedüs S. keresk. miniszter legközelebb körrendeletet bocsátott ki az összes törvényhatóságokhoz, melyben az 1900. évi népszámlálás megéjtésére határidőül 1901. évi jan. 1—10-ig terjedő időt határozta meg s az általános intézkedések megtételére szólítja fel a törvényhatóságokat. Figyelmezteti azokat, hogy már most tekintettel legyenek a városoknak és községeknek az 1901-dik évi költségvetési előirányzatában a várható népszámlálási kiadásokra. A rendelethez mellékelve van egy utasítás is, a népszámlálás megejtésére vonatkozólag. Számlálóbiztosnak kinevezhetők tanítók, tanárok, lelkészek, nyug. hivatalnokok, értelmesebb gazdák stb. de körjegyzők, anyakönyvvezetők, orvosok, lehetőleg mellőztessenek. Tanítók kötelesek a számláló-biztos megbízást elvállalni s a megbízásnak eleget tenni. A számlálóbiztosok díjaztatnak; díjaik fokozatban vannak megállapítva: I. díj 3, II. díj 4 korona, III. díj 5 s a IV. díj 6 koronával.

* **A könyvkiadók nemzetközi kongresszusa.** 1901. jan. 9—12-ig a világ könyvkiadói fognak kongresszust tartani Lipcsében. 1896-ban Párisban, 1897-ben Brüsszelben, 1899-ben London-

ban gyűltek már össze a kiadók, most pedig a német, svájci és osztrák könyvkereskedelem székhelyén vitatják meg legfontosabb érdekeiket. Hét ülésben szóba fog jönni a szerzői és kiadói jog, valamint a könyv-, mű- és zene-kereskedelem nagyobb műszaki kérdései. Elnökké Brockhaus Albertet választották Lipséből, külföldi elnökké Hachette-et Párisból, Bruylan-t Brüsszélből és Nurray-t Londonból. Hát a magyar kiadókat ki fogja képviselni?

* **Uj katolikus kör.** A m. kir. belügyminiszterium a »Czifferi kath. kör« alapszabályait jóváhagyta.

* **21 éves magyar tengerészkapitány.** A »Budapesti Közlöny« mai száma érdekes kinevezést közöl. A fiemei m. kir. tengerészeti hatóság ugyanis f. évi július 12-én kinevezte **Kompolthy Jób** veszprémi illetőségű tengerészhadnagyot, — kinek az atyja **Nagyváradon** is mint lapszerkesztő tartózkodott, — hosszujáratu tengerészkapitánynya. Az ifju kapitány még csak 21 éves s ily fiatal korban, a tengerész-évkönyvek tanúsága szerint, még nem neveztetett ki magyar tengerész. Még nem volt tizenhárom éves, mikor a tengerész-pályára ment s mint apród és mint hadnagy is már kétszer hajózta körül a világot, mind a két esetben bremeni vitorlás aczél-hárombocozosokkal 18 és 19 hónapi utazásokon. Az ifju kapitány egyetlen fia **Kompolthy Tivadar** fiemei tengerészeti lapszerkesztőnek, ki egykor maga is tengerész volt.

* **Lubrich Ágost halála.** Egy 75 éves öreg tudós, ki aggkora miatt nemrég nyugalomba is vonult már, meghalt Rákospalotán, a Széchenyi-telepen, a hova erőt gyűjteni ment. Az elhunyt **Lubrich Ágost** azok közül való volt, akik egész életüket egy tudományág csöndes, de annál eredményesebb kultiválásának szentelik. A tudományegyetemen a neveléstanak professzora volt a mult évig. A katedrára nevelestani dolgokban kifejtett irodalmi munkássággal tette magát érdemessé s emellett a napi és szaksajtót is gyakran fölkereste pedagogiai cikkeivel. Halála gyászba ejti a magyar kultúra minden hívét s különösen a katolikus nevelés és oktatás híveit, mert az elhunyt publicisztikai munkássága a katolikus pedagogiai irodalomban ugyszólván a legjelentősebb volt. Budapesten a kerepesi-uti halottas házból tegnap délután négy óraker temették nagy részvét mellett.

Garamszegi Lubrich Ágost 1825 december 28-án született Besztercebányán. Rozsnyón végezte középiskolai tanulmányait s aztán papnövendéknek vétette föl magát; de innen csakhamar kilépett és a tanítói pályára tért. Letevén a tanítói képesítő vizsgálatot, előbb egy magánintézetben tanított, 1848-ban pedig a magyar kormány a szegedi tanítóképző-intézethez nevezte ki. 1855-ben a képzőintézetek magyar tanítóit elbocsátotta az abszolút kormány. Lubrichnak is távoznia kellett. A kecskeméti ekkor alreáliskolájukhoz választották meg igazgatónak. Majd 1861-ben a besztercebányai gimnáziumhoz neveztek ki rendes tanárnak, ahonnan 1862-ben Pozsonyba tették át, hol megszerezte a tanári képesítőt is. Itt határozta el magát arra, hogy egészen a neveléstudomány és neveléstan irodalomnak szenteli magát. Hirlapi cikkeken kívül megírta nagy **Neveléstudományát**, alig másfél év alatt 1866-ban és 1867-ben. 1870-ben kinevezték a budapesti egyetem pedagogiai tanszékére, amelyről csak nem rég vált meg, midőn nyugdíjba ment. 1871-ben pedagogiai munkája az Akadémiától a nagy jutalmat nyerte, ugyanekkor levelező taggá választották. 1874-től 1877-ig jelent meg **Neveléstörténelme**, melyet fő művének tekintenek. Irt azonkívül egy munkát **Herbart bölcseszétének czáfolatául**, egy nagyobb dolgozatot a Középiskolai tanárok pedagogiai kiképzéséről és **Természetbölcselet** czímen egy több kötetes nagy munkát, mely a magyar filozófiai irodalomnak egyik legkiválóbb terméke.

* **A királysértő Király.** A debreczeni esküdtészek határozata alapján egy-két hét előtt két hónapi államfogházra ítélte **Király Péter** debreczeni ügyvédet a »Hier« ügyek alkalmával az odavaló függetlenségi lapba irt czikkeért. A debreczeni törvényszék ezt az elmarasztalást **Király Péternek**, aki **tartalékos honvéddhadnagy**, felettes katonai hatóságával is közölni rendelte. Előre látható eredménye volt ennek a tiszti becsületbírósi eljárás s annak során a tiszti kardbojttól való megfosztás. Ezt **Király** megelőzte leköszönésével s a hivatalos lap már is közli:

A m. kir. honvédelmi miniszter folyó évi 50.166/V. számú rendeletével **Király Péter** dr. debreczeni 3. honvéd gyalogezredbeli tartalékos hadnagynak tiszti rendfokozatáról kért leköszönése elfogadott.

* **Házasság.** Éder Géza, beéli járási főszolgabíró, eljegyezte nagy-csepcsényi **Burián** Ilonát Beélben.

* **Husz koronás bankjegyek.** Bécsből sürgönyzik, hogy az új bankjegyek készítésével »már« annyira vannak, hogy szeptemberben kibocsáthatják a 20 koronás jegyeket. Amíg tíz forintok lesznek a forgalomban, nem adnak ki 20 koronás papírjegyeket, mert ki akarják kerülni, hogy egyforma számokkal ellátott különböző értékű pénzjegyek legyenek forgalomban, mert ez sok tévedésre és visszaélésre adhatna módot.

* **Muravjev öngyilkos lett.** A krakoi Czás állítólag biztos forrásból azt a szenzációs hírt közli, hogy **Muravjev** volt külügyminiszter, miután a kínai kérdés miatt **Witte** pénzügyminiszter jelenlétében a czárral heves jelenete volt, **öngyilkosságot követelt el.** Egy hátrahagyott levelében esdve kéri a czárt, hogy kövesse a kínai kérdésben az ő politikáját.

* **Csendélet Bereg-Böszörményben.** A bereg-böszörményi korezmában vigan idogált egy társaság. Később a jókedvből heves vita keletkezett, melyre egyik czimbora gyalázó megjegyzése szolgáltatott okot. Csakhamar lángba borult a társaság s heves harc ütött ki közöttük. **Fopa Sándor, Möricz Lajos, Bodor Károly** legények késekkel, székekkel, üveggel támadtak **Bak Gergely, Horváth Ferenc, Horváth Lajos** és **Vad Lajos** odavaló lakosok ellen, a kik az előkerített dorongokkal védekeztek. Rövid harc után alaposan ellátták egymást s ráadásul a hatóság csendzavarásért feljelentette a verekedőket.

* **Vidéki hirlapírók díszoklevele.** A Vidéki hirlapírók országos szövetsége elhatározta, hogy az egyesület alapító tagjainak díszoklevéllel hálálja meg a segítséget, a melyben az egyesületet részesítették. A szép oklevél rajzát **Tóth-Molnár Ferenc** szegedi festő tervezte. A főalak (védőangyal) egy stilizált könyvnyomó présen ülve, balkezével a bőség szarujából segítséget látszik kivenni, míg jobbkeze tollal, egy az éberséget ábrázoló és mindent világgá kiáltó kakason nyugszik, lent a prés körül elhelyezve vannak mindama dolgok; művészet, irodalom, zene műipar és kereskedelem, melyek közvetlenül a sajtó támogatására vannak utalva. A mellékcsoport egy elhalt hirlapíró özvegyét és árváit, egy elöregedett hirlapírót és egy a lovagias verekedésben munkaképtelenné vált hirlapírót, szerkesztőt tüntet föl, a mint segítségre, nyugdíjazásra vár. Az alapító oklevelek ama részét, mely már tökéletesen elkészült, ma kezdték szétküldeni.

* **Körözött honvédek.** Mint hallottuk, a napokban a nagyváradi 4. honvéd gyalogezredtől két honvéd eltűnt. Az egyik egy 1. századhoz tartozó közlegény, a másik egy 2. századhoz tartozó tizedes, a ki állítólag egy levelet hagyott hátra, melyben értesíti felebalóit, hogy öngyilkos lesz.

* **Mérgezés. Hunfalu** szepesmegyei községben tegnap **Faskó István** odavaló kelme-festő négy éves gyermeke, szülői gondatlansága folytán borzasztó halállal mult ki. A kis gyermek szülei távollétében hozzájutott a kelme-festéshez használni szokott mérges festékhez és abból ivott. Mire a szülők hazatértek, gyermeküket iszonyu vergődésben találták. Az orvosi segély hiábavalónak bizonyult. A szegény gyermek kiszenedett. A gondatlan szülők ellen megindították a büntető eljárást.

* **A gyufa mint közös ügy.** Mióta a magyar iparpártolás megint felszínre vetődött — legalább szóban és írásban, egymás után születnek meg a gyönyörű kurucz magyar felirásos gyufaskatulyák, mint pl:

Legjobb Népgyufa.
Wekerle-gyufa.
Millennium-gyufa.
Kardos-gyufa.
Magyar Automata-gyufa.
Korona-gyufa.

Most sül ki, hogy ezek a felsorolt gyufák **egyől-egyig mind osztrákok** s védjegyüket Magyarországon az osztrák gyárosok már be is lajstromoztatták, abban a jó reményben, hogy a közönség felül a magyar czimnek s ők jó seftet csinálnak. Ebből egyrészt kitűnik, hogy az osztrákok akár negyvennyolczasokká lesznek egy kis magyar pénzért, de egyúttal figyelmeztetés a magyar közönség számára is. Jó néha az atillát megrázní, nem lehet tudni, mi bujt bele.

* **Vizbefult kis leány.** **Szabó Gyula** peczeszent-mártoni mosótelepén van alkalmazva **Barticek** Anna mosónő. Tegnap délután a mosónő a Peczén mosott s ott volt a kis 3 éves **Juliska** is, a ki különben mindig anyja mellett szokott tartózkodni. A kis gyermek egy pillanatban észrevétlenül eltűnt s mikor az anyja kereste, a Peczében találta, a mikor már halott volt.

* **Gyászrovat.** Részvétellel vettük a következő gyászjelentést:

Özv. **Lipsey Lászlóné** a maga, mint gyermekei **Irma** és **Gyula**, valamint a nagyszámú rokonság nevében is fájdalommal telt szívvvel tudatja a legjobb fiu, testvér és rokon **Lipsey László** gymn. VIII. oszt. tanulónak f. hó 16-án reggel 1/7 óraker életének 18-ik évében, hosszas szenvedés s a haloklók szentségeinek többszöri ájtatos felvétele után történt gyászos elhunytát. A megboldogult hült tetemei f. hó 18-án d. e 1/10 óraker fognak **Kőfaragó-utca 827. sz. alatti házban** beszenteltetni s a várado-laszii plebánia-templomban tartandó engesztelő szent mise-áldozat után a várado-laszii temetőben a boldog feltámadás reményében nyugalomra tétetni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel meghivatnak. Nagyvárado, 1900. július 16. Az örök világosság fényeskedjék neki!

* **Rablógyilkosság az országuton.** Vakmerő rablógyilkossági eset történt f. hó 13-án estefelé **Sövényháza** község közelében, melynek egy békés-bánfalvai jómódu ember esett áldozatul. Az esetről az alábbi részleteket kaptuk: **Csiszér Tájér** békés-bánfalvai gazdaembernek valami dolga akadt **Sövényházán**, hova f. hó 13-án elindult. A nagy dolog idő miatt **Csiszér** nem kapott kocsit, e miatt aztán gyalogszerrel indult el hazulról s öreg este lett, mikor a sövényházi határba ért. Közvetlen a község bejárata előtt **Csiszér** szembe találkozott négy cigánnyal. **Csiszér** gyanutlanul haladt tovább. A cigányok sompolyogva jöttek az országuton és a mikor **Csiszér** mellé értek, barátságosan köszöntöttek jó estét. **Csiszér** elfogadván a köszönést tovább akart haladni, de alig tett pár lépést a cigányok hátulról megtámadták, lerántották a földre s botokkal addig verték fejbe mignem az eszméletét vesztette. A cigányok aztán kifosztották az áldozatot mindenéből. Zsebéből kivették a pénztárczáját, melyben kétszáz korona volt, aztán elvették az óráját és láncot, lehúzták az ujjáról néhány aranygyűrűjét s megfosztották a felső ruhától is. A mikor az áldozatot már teljesen kifosztották, észrevették, hogy eszméletre kezd térni újra elvették tehát a botokat s addig verték fejbe,

amig ki nem szenvedett. A rablók azután elmentek, ott hagyva áldozatukat egy árokban az út mellett. Másnap reggel találták meg a teljesen kifosztott áldozat hulláját s bevitték Sövényházára s az állami csendőrséget azonnal értesítették az esetről, mely a nyomozást megindítván, még aznap sikerült a rablóbanda egyik tagját Csicsák Pál földéaki kóbor cigány személyében kideríteni és elfogni, kit még aznap beszállítottak a szegedi csillagbörtönbe. A másik három rabló után, kik az elfogott Csicsáknak rokonai, a csendőrség a legerélyesebb nyomozást indította meg.

* **Megölte a gyermekét.** Egy ismeretlen feljelentés alapján a rendőrség tegnap egy bűnös anyát derített, a ki bűnös szerelmének gyümölcsét megölte. Kiss Juliánának hívják az elvetemedett cselédeányt, a ki konokul tagadja bűnét s azt állítja, hogy a gyermek halva született s akkor egy félreeső helyre dobta, hogy megszabaduljon büne szegyenletes bélyegétől. A vizsgálat folyamán megejtendő boncolás fogja kideríteni a valóságot. A szivtelen anyát letartóztatták.

* **A kutya megharapta.** Épen a multkori számunkban irtuk meg, hogy az elrendelt ebzárlat elleni kihágás miatt mennyi feljelentés jön. — Vasárnap délután a Körözs-Körzön egy hölgy biciklizett, a kit a kutyája követett. Utközben Schvarcz Bertalan kis fia a bicikli mellett ment el, a mikor a kutya megrohanta és a lábát súlyosan megmarta. Az ismeretlen kerékpározó hölgyet a rendőrség szigorúan keresi, de még eddig eredménytelenül. A szerencsétlen apa most nem tudja, vajjon nem vészett eb marta-e meg a kis fiát.

Zubovics kapitány párbaja.

Budapest, jul. 16.

Országszerte általános feltűnést keltett Rákóczy Istvánnak, Nógrádmegye rétsági főszolgabírójának fegyelmi ügye. Hivatalos hatalommal való visszaélés, brutalitás, emberkinzás s egyéb pontozatokból áll a vád, a melyet a főszolgabíró ellen emeltek.

Csak nemrégiben történt, hogy Diós-Jenő községének nagyobb küldöttsége jelent meg Zubovics Fedor huszárkapitány, megyei bizottsági tagnál és arra kérte a kapitányt, hogy mentse meg őket Rákóczy főszolgabíró baszkodásaitól. A küldöttség egy memorandumban foglalta össze panaszait, a melyben a lefolyt bíróválasztásnál történt hallatlan erőszakoskodások, brutalitások és egyéb igen súlyos vádak voltak összefoglalva.

Zubovics kapitány a megyei közgyűlésen szóvá tette az ügyet s miután ott semmi sem történt, egy nagyobb küldöttséget vezetett Eötvös Károly országgyűlési képviselővel a belügyminiszterhez. Ennek kifolyása, hogy Rákóczy főszolgabíró ellen elrendelték a vizsgálatot.

A megye a vizsgálat vezetésével Dessenffy Elek főügyészt bizta meg s bizalmi férfiúnak Zubovics kapitányt küldte ki. A vizsgálat folyamán még egy egész halmaz újabb váddal terhelték a főszolgabírókat. Dr. Milasin rétsági ügyvéd adta be a panaszosok képviseletében a vádat.

A vizsgálat a mult héten vette kezdetét, dr. Zubovics, Schweighoffer Ferencz budapesti ügyvéd kíséretében jelent meg. A vizsgálat első napján mindjárt oly körülmények merültek fel, a melyek szükségessé tették az ügyet bűnvádi utra terelni.

Dessenffy Elek főügyész a vizsgálat eddigi eredményéről részletes jelentést tett Nagy Mihály alispánnak. E jelentésből és a kinos jele- netekből kifolyólag, a melyek a vizsgálat alkalmával játszódtak le rétságon, függesztette fel az alispán a vizsgálatot s annak újból való felvételét a megye székhelyén rendelte el.

A vizsgálat alkalmával történt, hogy a főszolgabíró hevesen támadta meg dr. Milasin ügyvédet, mire Zubovics kapitány oly éles kifejezéseket használt, hogy a főszolgabíró másnap két huszárfőhadnagygyal provokáltatta Zubovicsot. A kapitány segédeit Kis Aladár és Jnóy huszárkapitányokat nevezte meg.

A segédek hosszabb tárgyalás után kardpárbajban állapodtak meg, a legsúlyosabb feltetelek mellett. A feleknek bandás nélkül, végkimerülésig kellett megverekedniök.

A párbaj tegnap délután fél 4 órakor volt a Ludovika akadémia vivótermében. Zubovics orvosa dr. Boros Ernő ismert sebész, a Ferencz-József-kórház orvosa volt. Rákóczy egy honvéd ezredorvost vitt a párbaj színhelyére. A párbajt Kis Aladár huszárszázados vezette.

A felek rendkívül hevesen rohantak egymásra, csak egy assant volt s néhány pillanat múlva, beállott a teljes harc képtelenség. Rákóczy főszolgabíró hónalján fején és vállán súlyosan sérült meg igen súlyosan, míg Zubovics kapitány, a balkeze fején és oldalán szenvedett sérülést. Zubovics ugyanis egy a hasának irányított hatalmas vágást, bal karjával fogta fel s így érte a kéz fején az erős sérülés. A felek a párbaj után nem békültek ki.

Zubovics Fedor huszárszázados a Ferencz-József kereskedelmi kórházban hétfőn délelőtt operálta meg dr. Boross Ernő. Zubovics bal karján csontig hatoló éles vágást szenvedett és több óráig tartott, a mig dr. Boross a tátongó sebet összevarrta. A kart azután gipsz-kötésbe tették. Zubovics azonkívül még bal mellén a bordák között, jobb füle mögött és a jobb keze kis ujján kapott vágást. Délelőtt 10 órától délután 1 óráig tartott, a mig dr. Boross és dr. Horovitz a sebeket bevarrták és bekötözték. Rákóczy István főszolgabíró, a kit még tegnap este hazaszállítottak Vácra, szintén súlyos betegen fekszik. A kórházban egymást érik a látogatók, a kik Zubovics állapota felől kérdezősködtek.

IRODALOM.

A kereszténység Magyarországon 900. esztendei jubileuma aalmából melegen ajánljuk a Szent István-Társulat most megjelent következő kiadványait:

Gondolatok a századvégi hódolatnak és a magyar katholicizmus 900. jubileumának ünnepére. Irta dr. Prohászka Ottokár. Ára 1 kor. 20 fillér.

Szent István első magyar király. A kereszténységnek Magyarországon 900. esztendei jubileuma alkalmából. Irta Kisfaludy Z. Lajos. (Sok szép képpel). Ára 32 fillér.

Mindeme könyvek megrendelhetők a Szent István-Társulat könyvkiadóhivatalában. Budapest, VIII. Szentkirályi-utca 28. szám.

Igazságszolgáltatás.

Elítélt váltóhamisító. Marozsán Györgynek hívják azt az öszbevegyülő bedői parasztembert, a ki tegnap a vádlottak padján ült. Marozsán Miklós, a vádlott testvérbátyja és Dunka Imre sógora jelentették fel, hogy két váltón a nevéket hamisította, melyek közül az egyiket a Sárreői Népbank-nál, a másikat a Mező-Keresztesi Takarékpénztár-nál számoltatták le. A nagyvárad kir. törvényszék Nagy József elnöklete alatt Gram és Dorgó dr. szavazó birákkal tegnap tárgyalta a bűntügyet s a felmerült terhes bizonyítékok alapján a vádlottat magánokirat hamisítás bűntettében bűnösnek mondotta ki és egy évi börtönre ítélte el. Vámosy dr. alügyész, valamint a vádlott nevében Vavrek Kálmán dr. ügyvéd felebezték.

A hadnagy ur. Néhány nap előtt egy fess huszárhadnagyot tartóztatott le a rendőrség, de a ki az aranyzsinóros uniformisban feszített, csak bitorolta a tiszt minőségét. Nem más volt ugyanis az illető, mint egy Kohn Sándor névre hallgató közönséges ügynök, a kit a kir. ügyészség csalás miatt köröztetett. A huszárszázados, csinos, fiatal ember ismert alakja a fővárosi kávéházaknak s gyakran lehetett látni tiszt egyenruhában. Kohn egy kávéházban

ismerkedet meg Rózsa Andrással is, épp akkor a már nem szokatlan pillanatnyi pénzzavarban szenvedett. Bemutatta hát őt Babusch Ferencz műasztalosnak, még pedig mint »vidéki földbirtokost« s gazdag embert, a ki kastélyában egy billard-asztalt állított fel. A mese pedig arra való volt, hogy Babushtól a Rózsa részére 12 dákót és 6 billiard-golyót csaljon ki. Az asztalos felült és a golyókat és dákókat el is küldte egyik fővárosi szállodába. Kohn már ott várta a zsákmányt s a hogy azt kezei közé kaparintotta, egyenesen bevitte a zálog házba, a kapott pénzen pedig megosztotta Rózsaival. A királyi ügyészség vádirata után Kohnt nem tudták feltalálni s ezért tartóztatták le a minap. Ma azonban Saly vizsgálóbíró, dr. Wesz Miksa védő közbenjárására szabadon bocsátotta az al-huszárhadnagyot. Természetesen, a bűnvádi eljárás azért tovább folyik ellene.

TANUGY.

Kicsinyek ünnepe. Balogh Irma óvónő nagy-körözs-utcai kisedővodájában f. hó 18-án délelőtt 10 órakor lesz a záró-ünnepély: melyre a szülők és érdeklődők szívesen látatnak.

SPORT.

Czéllövés. A polgári lövőházban június 29. július 1 és 15-én tartott czéllövésen kilőtt 1050 lövésből talált 669, 3837 körrel 121 taraczk és 43 mély lövést.

Szeget lött Török László. *Tizenegyes körbe löttek:* Mezey Mihály 12, Török László 4, Aufricht Alajos 4, Kuncz Gusztáv 3, Székely Sándor és Deutsch Simon egyszer.

Tizenkettős körbe löttek: Mezey Mihály 5, Aufricht Alajos 6, Török László 3, Rimler Károly 2, és Székely Sándor egyszer.

Díjat nyertek mélylövésre: Török László, Aufricht Alajos és Mezey Mihály ezüstöt.

Körlövésekre az arany díjat Török László, az ezüst díjakat Mezey Mihály és Kunz Gusztáv nyerték.

A nagyvárad kerékpárosok Debreczenben. Vasárnap délután Debreczenben ismét kerékpár-verseny volt, melyen több nagyvárad fiatalember is részt vett. A verseny nagyon érdekes lefolyása volt, különösen érdekessé tette a kerékpáros és a gyalogutók közt. Hatan próbálkoztak gyalogfutva versenyezni, kik között kivált a debreczeni Rott János, a ki meglehetősen haladt, azonban Barna Tibornak fényesen sikerült a versenyzőt elhagyni. A vendégek versenyének első díjat Barna Tibor városunk szülöttje, a ki már eddig is az egész Tisza vidéken mint kitűnő kerékpáros ismeretes, nyerte el. Egy remek, értékes ezüst tál és egy díszített nagy ezüst érem volt a kitűzött díj.

MULATSAG.

Az ev. ref. dalárda mulatsága.

A nagyvárad ev. ref. énekkar dalestélye, mely a Lövölde helyiségeiben vasárnap este volt megtartva, igen jól sikerült. A dalárda Gerencsér József karmester vezetése alatt a »Vadász-dal« cz. indulóval kezdte meg a hangversenyt és minden egyes számnál derekasan állotta meg helyét. Hangverseny után táncz következett. A négyeseket körülbelül 200 pár tánczolta.

A jelen volt hölgyek névsora:

Asszonyok: Szabó Józsefné, Tarsoly Ferenczné, Bereczky Sándorné, Nagy Józsefné, Végh Mátyásné, Vank Istvánné, Szabó Dezsőné, Szabó Lászlóné, Gerencsér Józsefné, Piskóti Albertné, Szabó Dávidné, Kovács Józsefné, Bujdosó Lajosné, ifj. Főris Mihályné, Főris Lajosné, Bogdán Józsefné, Győry Andrásné (Orosháza), özv. Varga Pálné, Herczeg

Pálné, Kiss Lászlóné, Kovács Lajosné, Horváth Józsefné, Germán Károlyné, Feldmann Józsefné, Regendorfné, Törner Józsefné, Balogh Andrásné, Bige Mihályné, Luka Lászlóné, Fehérvári Jánosné, Pankovits Károlyné, Baktay Józsefné, Krizsán Józsefné, Varga Ambrusné, Ujfalussy Sándorné, Primusz Pálné, Kiss Gézáné, özv. Nagy Józsefné, Bannta Józsefné, Kóta Józsefné, Szlabek Gusztávné, Kovács Sándorné, Sárközy Mihályné, László Ferenczné, Szolyák Józsefné, Gulyás Lajosné, Kovács Jánosné, Kmetz Sándorné, Szabó Lajosné, Nagy Bálintné, Rácz Lajosné, Gyöngyössi Sándorné, Lányi Gyuláné, Paulay Viktorné, Mile Ödönné, Markovits Sándorné, Várady Sándorné, Czégény Sándorné, Milibák Józsefné, Kovács Sándorné, Rákósy Viktorné, Gaál-Szabó Istvánné, Klell Béláné, Keresztury Istvánné, Diósy Lajosné, Deutsch Sámuelné, Luffkovits Ödönné, Lévy Lászlóné, Rákósy Lajosné, Modura Józsefné, Szabados Lajosné, Korponay Lajosné, Bányai Jánosné, Keresztésy Józsefné, Szabó Lajosné, Nagy Kálmánné, Dörner Józsefné, Csegő Jánosné, Andorferné, Hegedüs Károlyné.

Leányok: Tarsoly Mariska, Cser Róza, Lévy Etelka, Szalóczy Jolánka, Szabó Juliska, Szabó Róza, Bujdosó Teruska, Farkas Piroska, Bogdán Piroska, Györy Róza (Oroszáza), Varga nővérek, Ertsey Mariska, Kovács Etelka, Szilágyi Erzsébet, Horváth Róza, Feldmann Etelka, Regendor, Ilona, Balogh Róza, Hadamek Mariska, Bige Zsófia, Ujfalussy Vilma, Nagy nővérek, Primusz Gizella, Kóta Juliska, Szlabek nővérek, Kovács Mariska, Bence Róza, Papp Róza, Cziczka Gizella, Szóják Juliska, Gulyás Margit, Kovács Mariska, Kovács Juliska, Béres Mariska, Kmetz Mariska, Szabó Mariska, Sulyok Gizuska, Nagy Hanka, Gyöngyössi Gizella, Lányi Ilonka, Markovits Mariska, Pallóczy nővérek, Kovács Mariska, Rákósy Juliska, Diósy Mariska, Kohn Juliska, Lázár nővérek, Szabados Erzsike, Rákósy Juliánna, Modura Erzsike, Szabados nővérek, Korponay Mariska, Keresztési Róza, Nagy Gizella, Szilágyi Erzsébet, Andorfer Mariska, Hegedüs Juliska, Fejérvári Mariska, Baktay Juliska, Kohn Vilma, Papp Margit, Veselóczy Jolán, Dobos Mariska, Gulyás Mariska.

A talp alá valót *Bura* testvérek helybeli zenekara szolgáltatta.

REGÉNY-CSARNOK.

AZ ÁLARCZ.

Németből fordította: Votisky Antal.

15.

Tizenkét képet adtak elő az udvariszínház színpadján; maga a művészi hajlamu Arnold herczeg válogatta össze a zenedarabokat, melyeket kíséretképpen játszottak az élőképekhez. Amit az udvar szép hölgyekben és nemes urakban nyújthatott, az mind közreműködött. A legnagyobb pompával állították ki a képeket, egy képen fekete bársony képezte a háttér, mely a világosság határát élesen megkülönböztette: Freya, aki megjelenik a női szépségmegvetőjének, Sigurdnak és azt megvakítja szépségével. Az összes képek közt ez volt a legutolsó és leghatásosabb kép. A színpad mögött halkán megszólalt Chopin csodálatos F-dur balladája, mellet a függöny felgördült; egy erdőtáj tárult elő zöld bengáli fényben tündöklő, az óriás tölgyek és bükkök ágai álomszerűen hajladoztak, mindenütt moh és kék harangvirág, a sziklaacsucsról vad patak rontott le, közben pedig afonya — és vadmalnakok voltak. A daczos Sigurd meghajtott fővel térdelt, egyik karját védőleg emelte fölfelé, másik kezét a homlokára szorította, előtte Freya, a női szépség ideálja, kínálkozva nyújtotta karjait és fenséges arcát a térdeplő felé fordította — Lia és Hypolit. Mozdulatlanul állt a gyönyörű asszony, vonásai mintha átszellemültek volna, szemei földöntúli fényben tündökölték, a légszuszlamák teljes fénye ráesett az ő alakjára, míg az árnyékban térdelt a férfi, kit ő tekintetének győztes hatalmával megvakított; Hypolit fekete haja lehullt a homlokára, az ezüst öltözet szorosan körülvette szép karcsu alakját, mögötte pedig sötétlett a mély fekete bársony háttér.

Minden néző megvallotta, hogy még nem látott szebb pár embert, bárha különböző művészek is volt és senkisémet sejtette, hogy milyen

gondolatok futottak végig kettőjükön, melyeket a szerepük adott nekik. A képet kétszer kellett megismételni; ők nem mozdultak, mikor a függöny legördült és mozdulatlanul mintegy megbűvölve maradtak, mikor újra felgördült.

A térdeplőt ekkor egy hangos kacaj riasztotta fel. — Szegény megvakult! — mondta Lia szájalmas hangon, holnap minden újságban benne lesz, hogy Hypolit gróf, a női szépség megvetője le van győzve. Azt hiszem, jól néztünk ki s én az örökkévalóságig itt állhattam volna, a nélkül hogy elfáradnék.

Senki sem volt a színpadon, minden résztvevő sietett, hogy az álarcosbálra öltözzék, a mely most következett.

Sigurd megragadta Freya kezét és oly hevesen megszorította, hogy az összerendezte, de szót sem szólt, a tréfás szó, mely az imént volt az ajkain, elhalt, midőn a férfi borzasztó komolyságát látta.

(Folyt. köv.)

Közönség köre.

Felülfizetések a nagyszalontai Vörös kereszt nyári multságán. A Nagyszalontavidéki Vörös kereszt-választmány által saját pénztárn javára Nagyszalontán folyó évi július hó 3-án a népkerti vígadóban rendezett táncmulatsággal egybekötött zártkörű hangverseny-estély alkalmából a következő felülfizetések történtek: **Felülfizettek:** 50 koronát gróf Tisza István, 18—18 koronát: Tisza Kálmánné Degenfeld Ilona grófnő; gróf Tisza Kálmánné Keglevich Erzsébet grófnő és gróf Tisza Kálmán; 10—10 koronát: Markovits Antal, Széll Kálmán, Márton István, Saad József és neje és Weisz Mór és társa; 8—8 koronát: Radnay Farkas, Schreiber Izidor és Kabdebó Sándor; 6—6 koronát: Zathureczky Albertné és özv. Podhraczký Ferenczné; 5 koronát: Nagy Márton; 4 koronát: Ormay Géza; 2—2 koronát: dr. Sarkady Dániel, dr. Engel Zsigmond, Fehér Gyula, Kornstein Hermann, Czajlik György, Bleyer Jdnó, Preisz Fülöp, és Bene József; 1 koronát: Ignác. Végül Szikszay Lajosné gyűjtéséből ismeretlen felülfizetőktől 13 korona és Ertsey Rózsika gyűjtéséből 4 korona felülfizetés érkezett be. Fogadják az összes felülfizetők ez uton is hálás köszönetét a rendezőségnek. Nagyszalonta, 1900. július 14-én.

Kinai háboru.

Véres harc.

London, júl. 16. (Saj. tud. táv.) A Reuter-ügynökség jelenti Tiencinből 9-iki kelettel: A kínaiak tegnap iszonyu ágyuzást folytattak, a mely főleg az európaiak barakkjai és főhadiszállása ellen irányult. Egy gránát az angolok egyik barakkjába esett és egy embert megölt, kettőt pedig megsebesített. A múlt éjjel a japánok visszaverték a kínai gyalogságnak az idegen-telep északnyugati része ellen intézett újabb heves támadását. Egy 2000 főnyi nemzetközi csapat, a mely a britt és ázsiai angol tüzérségből és tengerész-katonákból, német és japáni gyalogságból és lovasságból, továbbá egy csapat janáni lovas-tüzérségből állott, eleinte dél-nyugat felé nyomult előre, de azután észak felé kanyarodott és szétszórta az ellenséget, noha ez kétszer is keményen ellentállt. A japáni, angol-ázsiai és britt tüzérség azután a nyugati arzenált ágyuzta, a melyet a japánok be is vettek, de azután kénytelenek voltak ismét feladni. **400 kínai katona elesett** és 6 ágyújuk a szövetségesek zsákmánya lett. A japánok lovassága és gyalogsága kitűnő szolgálatokat tett. Délután a kínaiak ismét megkezdték az idegen-telep bombázását a kínai városból. Egy lövés az angol tengerész-katonák barakkját érte és két embert megölt.

London, július 16. (Saját tud. távirata.)

A Times jelenti Hong-Kongból 13-iki kelettel: Li-Hung Csang ma utasította a fekete-zászlósok vezérét, hogy 50,000 emberrel Pekingbe menjen.

Ugyanennek a lapnak jelenti Tiencinből 8-iki kelettel, hogy Alexejev tábornok Tiejnbe érkezett. A hadműveleteket egész nap Fukusima tábornok vezette, a kinek Dorwald tábornok segédkezett a munkában.

A Daily Express jelenti Sanghaiból tegnapi kelettel: Phekiang tartományból az idegenek mind ide menekültek. Hupei és Honan tartományokban az utóbbi napokban **20,000 kínai keresztényt öltek meg a legiszonyúbb kínzással.** Sok ezer boxer Vei-Hai-Vei felé tart. A mozgalom országszerte rohamosan terjed.

Meggyilkolt püspök.

Róma, júl. 15. (Saj. tud. táv.) A Stefánia-ügynökség jelenti Shanhaiból: Az olasz konzul értesülései szerint Hunanban elpusztították az olasz missziót és **Fantósati püspököt és két misszionárust meggyilkoltak.**

Hajóink Kinában.

Bécs, július 16. (Saját tud. távirata.) Az osztrák-magyar monarchia még két hadihajót küld Kinába. Az egyik a **VI. Károly** czirkáló hajó és **Aspern** torpedó.

Óriási vereség.

Berlin, július 16. (Saját tud. táv.) A Lokalanzeiger szerint Tiencinnél véres harc volt a kínaiak és az oroszok között. Az oroszok hatodik hadosztálya teljesen tönkre ment; **nyolczszáz halottjuk van az oroszoknak s csak harmincz maradt életben,** a kik nagyobbrészt kínai fogságba kerültek. A nagy katasztrófa híre óriási megdöbbenést keltett az európaiakban.

Harc az angol követségen.

London, július 16. (Saját tud. táv.) A Dayl Mail szerint az angol követség védői egész éjjel ostrom alatt voltak. Később heves kirohanást intéztek, a mikor a kínai katonák rést ütöttek a követségben, ostromukat azonban **visszaverték.** A meggyengült kínai csapathoz azonban csatlakoztak **Tuang** tábornok csapatai s most ujult erővel újabb rohamot intéztek. A követségben levő idegenek vitézül küzdöttek, azonban **lövőszerük elfogyott és a kik még éltek, szorosan összesimulva várták a tulnyomó ellenség rohamát s s elszánt hősiesség védelem után a kínai katonák fegyverei alatt meghaltak.**

TAVIRATOK.

A miniszterelnök vendégei.

Budapest, júl. 15. (Saj. tud. táv.) A Magy. Táv. Iroda jelenti: Clumecky báró és Dubszki Adolf gróf, a kiket régi benső barátság fűz Széll Kálmán miniszterelnökhöz, ma délután, mint minden évben, Rátöttra érkeznek a miniszterelnök látogatására.

Véres párbaj.

Budapest, július 16. (Saj. tud. táv.) **Zubovics** Fedor huszárszázados **Rákóczy** val vivott párbajában, melyre egy heves

összeszólalkozás adott alkalmat, a huszár-százados súlyosan megsebesült. *Rakóczy* átvágta *Zubovics* jobb karján az összes ütőerejét, s a kórházban ma operálták a századost. Az operáció kitűnően sikerült, mindannak dacára a sérült állapota súlyos.

Az Erdélyi Kárpát-egyesület közgyűlése.

Nagyenyed, július 16. (Saj. tud. táv.) Az Erdélyi Kárpát-egyesület ma tartotta meg évi rendes közgyűlését Feilitzsch Artur báró elnökletével. A közgyűlés az egyesület tiszteletbeli tagjává választotta Hegedüs Sándor minisztert és Czárán Gyulát. A tisztújításon elnök ismét Feilitzsch báró lett, alelnökök Sándor József, Melitsko Frigyes, Heppes Miklós, Szádeczky Lajos dr., Budapestről pedig Hermann Antal lettek. Főpénztárnoknak Merza Gyulát, titkárnak pedig Kovács Gézákat választották meg.

Ujságíró és főispán afférje.

Székelyudvarhely, jul. 16. (Saj. tud. táv.) *Hollaky* Artur főispán ma a »Magyar Szó« szerkesztőségéhez táviratot küldött, melyben kijelenti, hogy az udvarhelyi levél czímen kiadott cikkben foglaltak koholmányok, mely irányában sértő inzultus, amelyért a cikk beküldőjétől, vagy a szerkesztőtől elégtételt kér. *Pályi* Ede, a »Magyar Szó« szerkesztője a főispánhoz intézett táviratban kijelentette, hogy a cikk szerzőjét nem nevezi meg, ő azonban kész elégtételt adni.

Angol hajók Fiumében.

Fiume, július 16. (Saját tud. táv.) A kormányzó tőszája után a zenekar az angol himnuszot játszotta. Most Beresford lord állott fel a következő felkötőszóval: Én hátrányban vagyok azon kitűnő beszéd után, a melyet a kormányzó ur mondott, mert tisztjeim a teremben angol nyelven hallották kifejezni, a bennünket oly annyira megisztelő érzelmeket, míg én csak anyanyelvem birom és az elézékenységet nem viszonzhatom. A szónok teljesen egyetért a kormányzóval abban, hogy a magyar és angol nép közt sok rokonszenv található és ennek alapját a két uralkodó sok rokonszenvében kell keresni. A népek életét hasonlít az egyének életéhez. Ugy mint ebben, a népek életében is gyakran állanak be zavarok. Így van ez jelenleg az angolok életében is, de a szónok reméli, hogy az angolok a mostani zavarokból minden idegen segítség nélkül ki fognak gázolni. Ezután kiemeli Beresford, hogy neki, mint ir embernek, a magyar és az ir nemzet között mutatkozó számos rokonszenv tünt fel különösen. Így mindketten szeretik a lovakat, a sportot, az ősi törvényeket és ez okozza, hogy ő itt Magyarországon itthon érzi magát. Majd ezután rátért az uralkodók jellemvonására. Hangsúlyozza, hogy úgy, mint Viktória királynő uralkodói kötelességeinek teljesítése mellett mindig megóvta nemes női szívét, épp úgy a magyarok királya is össze tudta egyeztetni a férfiúi méltóságot és az alattvalói iránti atyai szívet, uralkodói kötelességeivel. Ezen hasonlatosságánál fogva szónok is I. Ferencz József királyra ugyanazon szavakat alkalmazza, mint a kormányzó az angol királynőre alkalmazott. I. Ferencz József király sokáig éljen.

Háromszoros hipp, hipp, hurrá-kiáltások hangzottak föl erre a teremben. Ezután újra a kormányzó emelt szót jelentvén, hogy Hegedüs Sándor miniszter táviratilag felkérte, hogy a kormány nevében is üdvözölje a flottát. Ennek folytán úgy a kormány, valamint maga és Fiume városa és ennek lakossága nevében is üdvözli az angol hajórajt és élte az admirálist és a jelenlevő tiszteket. Erre Beresford lord köszönetet mondott a magyar kormánynak és kiemelte, mily különösen jól esett neki,

hogy itt Magyarországon a nép is oly előzékenyen és barátságosan nyilatkozott meg és hogy a hajóraj legénységét is oly ritka vendégszeretettel részesítették. Ezért nemcsak a saját nevében, hanem tisztjei és legénysége nevében köszönetet mond a kormányzónak a városnak és lakosságának és üríti poharát Szapáry gróf egészségére.

A társaság ezután még hosszabb ideig maradt együtt, ebéd végeztével pedig a terraszon foglalt helyet, hol a katonai és a városi zenekarok váltakozó előadásait hallgatták élénk társalgás közben.

Pelliaux meghalt.

Páris, július 16. (Saját tud. távirata.) Pelliaux tábornok, ki a Dreyfus-perben nagy szerepet vitt, ma Quimperben meghalt.

Orosz önkéntesek.

Konstantinápoly, jul. 16. (Saj. tud. táv.) Az orosz önkéntes hajóraj Varnes nevű hajójának a Boszporuson való keresztül utazása szerdára van bejelentve. A hajó csapatokat és hadiszereket visz Kelet-Ázsiába.

A spanyol államadósság.

Madrid, jul. 15. (Saj. tud. táv.) A hivatalos lap dekrétumot közöl a kubai jelzálogkötvényeknek és a fülöp-szigeti jelzálogkötvényeknek 4%-os belföldi adóssággá való konvertálása dolgában. A konverzió végrehajtásával a spanyol bankot és a spanyol gyarmati bankot bízzák meg. A konvertálás október 1-én kezdődik.

Az olaszok és a porta.

Konstantinápoly, jul. 16. (Saj. tud. táv.) Az olasz nagykövetség jegyzéket adott át a portának, a melyben panaszt tesz a differenciális tarifa életbeléptetése óta megkövetelt származási bizonyítványok kiállításával járó nehézségek miatt. A porta hír szerint a származási bizonyítványok igazolásáért fizetett díjakat felényire akarja leszállítani.

Görög király Párisban.

Athén, jul. 15. (Saj. tud. táv.) A görög király tegnap este fürdőhasználatra Aix les Bainsbe utazott onnan pedig Párisba utazik a kiállításra.

A manilai felkelés.

Madrid, július 15. A Heraldo egy manilai levelet közöl, a mely azt jelenti, hogy a fölkelők törbe csaltak és elfogtak egy amerikai tábornokot és 50 katonát.

KÖZGAZDASÁG.

Vizkivétel a Sebes-Körözs folyóból.

— Ankét Darányi miniszternél. —

Budapest, július 15.

Nagy érdeklődéssel kísérték a Sebes-Körözs menti községek és birtokosok a Fekete-Körözs társulatnak ama törekvését, mely szerint a Sebes-Körözs folyó kis vizét egészben vagy részben a folyó medréből kivenni és öntözési célokra hasznosítani kívánja.

Élénk emlékezetében van még mindnyájunknak ama küzdelem, a melyet a Sebes-Körözs menti községek és a Sebes-Körözs társulat és annak érdekeltége ezen törekvésekkel szemben az alispáni hivatalban megtartott érdekeltégi tárgyaláson és a törvényes fellebbezések során kifejtett.

Midőn a Sebes-Körözs társulat arról győződött meg, hogy a biharmegyei közigazgatási bizottság sem részesítette megérdemelt figyelemben a Sebes-Körözs menti községek és bir-

tokosok jogos érdekeit, egy nagyobb szabású küldöttséggel járult a miniszter elé, azon czélból, hogy az ország legmagasabb fóruma előtt tárja fel azokat a közgazdasági, közegészségi veszélyeket amelyeket az alispán, a megyei közigazgatási bizottság határozatai magokban rejtnek, a mely határozatok szerint közérdekbe nem ütközött volna az, ha a Fekete-Körözs ármentesítő társulat a nagy befektetések árán létesített felfogó csatorna sikkján öntözési és vízhasznosítási czélból a Sebes-Körözs medréből a nyári kis viznek is egyharmadrészt is kiveszi oly értelmezéssel, hogy ugyanezen nyári kis viznek egyharmadrésze fordítottan a Sebes-Körözs jobboldali árterei gazdasági érdekeinek kielégítésére és csak egyharmadrésze e nyári kis viznek vagyis másodpercenkénti mintegy 1.2 köbméter hagyatnék meg a mederben.

A földmívelési miniszter a Sebes-Körözs küldöttségét kitüntető szívéllyességgel fogadta és megígérte, hogy ezen a közgazdaság fejlődésére nagy fontossággal bíró kérdés tanulmányozása után a minisztérium kebelében az érdekelt két ármentesítő társulat és érdekeltégének részvétele mellett saját elnöke alatt értekezletet fog tartani azon czélból, hogy minden érdek kellő mérlegelésben részesüljön és az ügy a lehető leghelyesebb módon megoldást nyerjen.

Ezen értekezletet *Darányi* Ignác földmívelésügyi miniszter folyó hó hó 14-ik napjára hívta egybe, a melyen maga a miniszter elnökölt, a ki az értekezlet megnyitása alkalmával is hangsúlyozta az öntözés országos jellegű fontosságát, a mely nagy érdekű cél meghonosítására, istápolására és kifejlesztésére törvényjavaslatot is készített már, a melylyel legközelebb maga az országos képviselő testület is foglalkozni fog. Bármennyire szíven hordja azonban az öntözés meghonosításának czélját és bármily nagy reményeket táplál az öntözésnek hazánkban való széles körű meghonosítása nyomán a mező gazdasági kritteira fejlődésének szép eredményei iránt: mindazonáltal figyelemben kívánja tartani az érdekeltégnek birtokában levő vízhasználati jogait, a mederben lévő nyári víz fennálló rendeltetését és hasznosságát a folyó menti községeknek és birtokosoknak érdekeit és jogos kívánalmait.

Ezen előrebocsájtott irányelvek kellő figyelemben vételével az országos vízipitési hivatal az értekezlet elé azt a javaslatot terjesztette, hogy a Sebes-Körözs medrében 3.40 másodpercenkénti köbméter viz hagyassák meg, mint olyan vízmennyiség, a melyet maga a természet állapított meg oly mennyiségnek, a melyhez a folyó menti birtokosok halászat, itatás, fűrésztés, tutajozás és egyéb vízhasználat tekintetében jogokat szereztek, a melylyel több községnek, *Vizesgyán, Körösszeg, Nagy-Harsány* stb. községeknek közegészségi helyzete azért is van szorosan összeforrvva, mert ezen községek alkalmas és egészséges kutviz hiányában a Sebes-Körözs vizét nem csak gazdasági vizszükségletük kielégítésére, hanem ivóvizül is használják.

Figyelemben vétetett azon körülmény is, hogy a Sebes-Körözs vizét *Nagyvárad* város fekeiáival megfertőzteti és hogy a Sebes-Körözs folyó medre ugynevezett Kotus talajon keresztül halad, mely körülmények folytán, ha a mederben kevesebb viz hagyatnék meg, mint a mennyit maga a természet megszabott, a víz a nyári hónapokban nem csak nem volna élvezhető és használható, hanem a közegészség tekintetében rendkívüli személyeket rejtene magában.

Ezen okokból is az előterjesztett javaslat szerint abban állapotott meg az értekezlet, hogy a Sebes-Körözs kis vizén felüli mennyiség két részre osztassék és pedig az egyik felét felhasználhatja a Fekete-Körözs társulat a felfogó csatorna úján öntözési és más vízhasználati célokra akként, hogy hasonló vízhasználatra jogosíttatnak a Sebes-Körözs társulat baloldali érdekeltjei is, míg a másik fele a viznek a Sebes-Körözs jobboldali területei javára van fenntartva. Ezen megosztás 10.2 másodpercenkénti köbméterig terjed. Ha a Sebes-Körözs medrében 10.2 köbméternél több viz van, akkor ezen többlet viz három részre osztatnék, melyből az egyik harmadrész a

mederben hagyatnék további egy-egy harmad-rész a fenti két érdekelttség javára éssék.

Az értekezleten az elnök Dr. Darányi Ignác földmívelési miniszter és Rapaics Radó miniszteri tancsoston kívül részt vettek: Gróf Tisza István, mint a Fekete-Körözs társulat elnöke, Gróf Csáky Lajos, mint a Sebes-Körözs társulat elnöke, Orlei Kálmán országgyűlési képviselő, a Sebes-Körözs-társulat alelnöke, dr. Várady Zsigmond ügyvéd Sebes-Körözs társulati választmányi tagja Pékánovits Imre és Tabéry Ármán. — A Fekete-Körözs társulat képviselőjében Zeidl Henrik Fekete-Körözs társulati igazgató főmérnök Faragó Lipót, Gallacz János és Terrey Imre osztálytanácsosok stb.

Az értekezletnek magasan kiemelkedő fénypontja volt dr. Darányi Ignác földmívelési miniszter azon érdeklődése és jóakarata, a melyet a köznép és kisebb községek jóléte és ennek emelése iránt tanúsított, a melylyel nem csak az értekezlet összes tagjait meghódította, hanem az érdekelt községek és birtokosok már eddig is birt. tiszteletét fokozta, a nagy fontosságú ügynek a fent jelzett módon való, igazán részre hajlatlan megoldásával pedig általános megelégedést és megnyugvást nyújtott.

A mezőgazdasági kísérleti-ügy reformja. Darányi Ignác földmívelési miniszter párisi tartózkodását fölhasználta a mezőgazdasági kísérleti-ügy tanulmányozására. A miniszter ezt az ügyet egészen francia minta szerint reformálja. Nevezetesen a növénybetegségek tanulmányozására és elhárítására eddig fennállott kísérleti állomásokot kibővített, új növénytermelő állomásokot fog létesíteni, azonkívül pedig a talajterképezést is életbe fogja léptetni, ily módon kioktatván a gazdákat, hogy egyes talaj milyen termelésre alkalmas és mely növény termelésére mutatkozik hasznosabbnak. A mezőgazdasági kísérleti-ügy illetén fejlesztésének célja továbbá az is, hogy Magyarországon ne legyen tulsúlyban a kalászos növények termelése, hanem hogy a gazdák figyelmet fordítsanak az ipari növények termelésére is, melyek itthon földolgoztatván, a gazdasági termelés új lendületet fog nyerni.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A Tiszántul eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, július 16.	
Osztrák hitel	673.75
Magyar hitel	693.40
Allamvasut	664.—
Rimamurányi	512.—
Magyar jelzalog	433.—
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Határidők.

Budapest, július 16.	
Buza októberre	7.63
Buza júniusra	—
Új tengeri	5.81
Rozs okt.	6.72
Zab okt.	5.21
Káposzta, repce, aug.	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. július 16-án.	
Magyar aranyjárdék 4%	96.25
Magyar koronajárdék	90.95
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	100.50
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	99.60
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	97.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	90.50
Italmérési jog megváltási kötvény	98.50
Horváth-szlavónföldterhermentesítési kötvény	92.50
Magyar nyeresémsorsjegy-kölcsön	158.50
Tiszaszabályozás szegedi sorsjegyek kölcsön	138.50
Osztrák járdék papírban	97.25
Osztrák járdék ezüstben	97.—
Osztrák járdék aranyban	96.25
Osztrák korona járdék	96.75
Osztrák államsorsjegyek	134.50
Osztrák magyar bankrészevény	17.20
Magyar hitelbankrészevény	687.—
Osztrák hitelintézet részevény	671.—

Párisi vista	96.50
20 frankos arany (Napoleon'or)	19.30
Németbirodalmi márka	118.50
London vista	242.30
20 márkás arany	28.70

A szerkesztőasztal fölött.

Dr. VUCSKICS GYULA.

Faeladási hirdetemény.

A nagyváradi lat. szert. püspökségi uradalom kristyóri erdőgondnokságához tartozó, Kristyór község határában fekvő »A« üzemosztály I. tag. »Aries« nevű erdőrészében 759—8 kat. hold vágásterületen becslés szerint található 31950 m³ luczfenyő, valamint 44550 m³ bükkfátömeg, f. évi augusztus hó 21-én, 45720 kor. kikiáltási ár mellett zárt írásbeli ajánlatok útján, a nagyváradi lat. szert. püspökségi uradalom főtisztvi hivatalánál (Fő-utca 18. szám) fog eladatni.

A 10% bánatpénzzel felszerelt ajánlatok f. é. augusztus hó 21-én, délelőtt 9 óráig Nagyváradon, a l. sz. püspökségi uradalom főtisztvi hivatalához nyújtandók be; a hol ugyancsak, valamint Vaskóhn, a főerdészi hivatalnál a szerződés feltételei, hivatalos órák idejében megtekinthetők.

A megajánlott ár számokkal és betűkkel irandó ki, azon kinyilatkoztatással, hogy az ajánlatot tevő a szerződés feltételeit ismeri és azoknak magát aláveti.

Nagyvárad, 1900. július hó.

Urad. főtisztvi hivatal.

4952—1900. tkv.

Árverési hirdetemény.

A nagyváradi kir. törvényszék mint tkv. hatóság által a nagyváradi l. szert. káptalan végrehajthatónak Balogh Jánosné Hetei Katalin végrehajtást szenvedő elleni 1600 korona tőke s járuléka iránti végrehajtási ügyében végrehajtást szenvedő tulajdonául felvett ezen tkvi hatóság területén fekvő s a nagyváradi 1441 sz. betétben foglalt A. I. 1. 2. r. sz. a. házra s az A. II. 1—4. sz. a. szőlőkre akért végrehajtási árverés az 1881. LX. törv.-czikk 146 §-a értelmében elrendeltetik s foganatosítására határidőül 1900. évi augusztus hó 17-ik napján d. e. 9 órája ezen kir. törvényszék árverelő helyiségében kitűzetik.

Kikiáltási ár a házra 3630 korona, a szőlőkre pedig 402 korona, azonban az árverezésre kitűzött ingatlanok szükség esetén ezen áron alul is el fognak adatni.

Venni szándékozók bánatpénzzel a kikiáltási ár 10%-át vagyis 363 kor. illetve 40 kor és 2 fill. tartoznak készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban letenni.

FÜRDŐI MENETREND.

Érvényes 1900. május 1-től.

Nagyvárad — Püspök-fürdő — Félix-fürdő.

	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Nagyvárad ind.	—	730	950	—	†	—	435	—	858	†
Vásártér >	545	722	946	*1133	105	235	427	638	850	1118
V.-Velence >	602	740	1000	1149	120	301	445	655	915	1135
Rontó † >	616	754	1014	1203	133	314	459	708	929	1150
Püspök-fürdő >	621	759	1019	1208	138	319	464	713	934	1155
Félix-fürdő érk.	635	817	1037	1220	151	332	477	727	951	1209

Félix-fürdő — Püspök-fürdő — Nagyvárad.

	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Félix-fürdő ind.	637	820	910	1042	*1221	152	335	524	731	849
Püspök-fürdő >	623	838	—	1100	1232	203	347	541	748	866
Rontó >	642	842	916	1104	1236	207	351	545	752	870
V.-Velence >	702	856	930	1117	1249	220	406	600	807	925
Vásártér érk.	717	911	945	1131	104	232	421	615	816	925
Nagyvárad >	—	905	941	1127	—	†	—	608	—	919

A *-gal jelölt csak vasár- és ünnepnap közlekedik.

Ezen vonat †) csak szükség szerint, mint különmenet fog közlekedni.

Nyomatott a Szent László-nyomdában Nagyváradon.

A vételár 3 részletben fizetendő és pedig: az első részlet az árverés napjától számított 1 hónap alatt, a második részlet ugyanazon naptól számított 2 hónap alatt, a harmadik részlet ugyanazon naptól számított 3 hónap alatt; minden egyes vételári részlet után az árverés napjától a fizetés napjáig 5%-os kamat fizetendő.

Ezen árverés feltételei a hivatalos órák alatt a tkvi hatóságnál s a kapitányi hivatalnál megtekinthetők.

Kelt Nagyvárad, 1900. április 17-én, a kir. törvényszék mint tkvi hatóság.

Olasz Gyula bíró helyett:

Debreczenyi,

kir. törvényszéki bíró.

Hirdetemény kivonat.

Az I. honvédkerületbeli összes gyalog és lovas honvéd csapatoknak a folyó év, őszi fegyvergyakorlatok alatti szükségletei körülbelül 95—96000 adag kenyér, 744 métermázsa zab, 600 métermázsa széna és 330 métermázsa alomszalmának szerződésileg való biztosítása tárgyában folyó hó 24-én Tápió-Bicskén, folyó hó 26-án Tápió-Sülyben és folyó hó 30-án Nagy-Szalontán mindenütt délelőtt 10 órakor és a községházán árlejtési tárgyalás fog tartatni.

A szállítás iránt érdeklődők a részletes és bővebb feltételeket a nagyváradi honvéd laktanya és Markovits-féle ház kapuján, valamint a rendőrségnél kifüggesztett hirdeteményből tudhatják meg.

A m. kir. honvéd állomás parancsnokság.

Élvezetes **NEMES RÁKOK** naponta frissen halászsza.

Jótállás mellett élve érkezik portó- és vámmentesen 10 fontos postakosarakban.

80—100 Portió rák csak 2 frt 10 kr.

60—80 Oriási rák kövér ollókkal " 2 " 65 "

40—50 Soló rák, válogatva " 3 " 60 "

30—40 Különleges rák, ritka nagy faj " 4 " 20 "

Kiszolgálás gyors és szigorúan reális.

D. GOLDSTEIN

SZÁLLÍTÓ HÁZA

Podwoloczyska, (orosz határ.)